Förslag om nytt system för rättsintyg:

Bara vissa läkare får skriva intyg för de grövre brotten

Förslag om att lägga ansvaret för alla rättsintyg vid grövre brott på ett mindre antal kontrakterade läkare håller på att utredas i regeringskansliet. Före halvårsskiftet ska Gunnar Holmberg, tjänstledig överdirektör vid Rättsmedicinalverket, presentera ett organisationsförslag.

Utredningsuppdraget har getts sedan Rättsmedicinalverket (RMV) hösten 2000 skissat på en tänkbar organisation för rättsintygsskrivande läkare.

I korta drag handlar det om att göra RMV till huvudman för rättsintyg och att kontraktera särskilda läkare för viktigare rättsintyg.

– Huvudproblemet är att merparten av alla läkare skriver så få rättsintyg. Genomsnittet ligger på ett eller två intyg per år, konstaterar Gunnar Holmberg.

Han drar paralleller med de så kallade paragraf sju-intygen, mindre sinnesundersökningar. Tidigare kunde de utföras av alla läkare, men sedan 1992 organiseras intygsskrivandet av RMV.

Modellen med kontrakterade läkare, vilka får kontinuerlig fortbildning och rutin på att skriva intyg, har enligt Gunnar Holmberg resulterat i en »oerhörd kvalitetshöjning«.

En liknande organisation för rättsintyg skulle kräva betydligt större resurser. RMV har föreslagit att dra gränsen vid brott som rutinmässigt får åklagare som förundersökningsledare. Det handlar om mord/dråpförsök, grövre misshandel, barn- och kvinnomisshandel, sexualbrott och myndighetsövergrepp.

Antalet fall har uppskattats till 10 000 per år. RMV tror att det krävs 200 läkare, eller 6–8 läkare i ett genomsnittligt landsting, för att få en sådan organisation att fungera.

Med grundutbildning och återkommande fortbildning skulle kvaliteten på rättsintyg förbättras.

Det finns viss erfarenhet från försök i Kalmar och Karlstad, med rättsmedicin i Linköping som koordinator.

– Med kontrakterade läkare förbättrades kvaliteten på rättsintygen, men samtidigt fanns det problem med att försöket var dåligt förberett hos polisen och att man inte anlitade de här läkarna tillräckligt ofta, säger Gunnar Holmberg.

Endast några procent av alla rättsintyg, runt 1 000 per år, utfärdas av rättsläkare. Det råder också stora regionala skillnader. Polismyndigheter med närhet till en rättsmedicinsk avdelning anlitar rättsläkare i betydligt större omfattning.

I Socialstyrelsens allmänna råd för rättsintyg är skrivningarna vaga om när undersökningen bör lämnas över till en rättsläkare. Det slås fast att vid misstanke om särskilt allvarliga brott »kan det vara lämpligt« med tillägget »om så är möjligt«.

Formuleringarna ser Gunnar Holmberg som ett resultat av en organisation med otydlig ansvarsfördelning, där det handlar om råd och inte åligganden.

Om de allmänna råden från 1997 säger han:

– Det går inte att belägga att dessa lett till en förbättring. Riksåklagaren har ju också tittat på det och fått fram en bild av att det inte är någon skillnad mot förut.

– Problemet är säkert att spridningen och kännedomen inte är den bästa. Skriver man bara något enstaka rättsintyg per år, om ens det, håller man sig knappast ajour med de allmänna råden.

Endast offentliganställda läkare har skyldighet att utfärda rättsintyg. Att primärvård och även vissa sjukhus privatiseras kan ställa till problem för rättsväsendet eftersom läkare i privat tjänst kan välja att avstå från att skriva rättsintyg, menar Gunnar Holmberg.

Däremot kan han inte säga med säkerhet att bristen på specialistkompetenta allmänläkare inom primärvården leder till sämre rättsintyg. Socialstyrelsen har i en studie av norrländsk sjukvård pekat på en del problem med rättsintyg som utfärdas av stafettläkare.

RMVs eget förslag till ny organisation föregicks av diskussioner med Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Domstolsverket och Socialstyrelsen.

Fredrik Mårtensson
frilansjournalist

Starkare röster för specialitetsföreningarna

Specialitetsföreningarna kan få mandat på fullmäktige. Det kan bli resultatet av det uppdrag som Läkarförbundets centralstyrelse, CS, vill få av fullmäktige.

CS ska nämligen föreslå fullmäktige att CS får i uppdrag att ta fram förslag med målet att specialitetsföreningarna ska beredas ett formellt inflytande i fullmäktige.

Frågan har varit föremål för diskussion under senaste åren och det finns en motion från föregående fullmäktige, från Svensk förening för obstetrik och gynekologi, SFOG, med flera med just det här önskemålet. CS svar då var att frågan tas in som en del av projektet Framtidens förbund.

Men Läkarförbundets ordförande Bernhard Grewin säger också att tiden nu är mogen för att knyta specialitetsföreningarna närmare förbundsverksamheten.

– Det finns i dag ett stort kunnande och engagemang, inte minst i de professionella frågorna, inom specialitetsföreningarna, och det är viktigt att ta till vara det i förbundsverksamheten.

Då beslutet skulle innebära en stadgeändring krävs kvalificerad majoritet i fullmäktige. Förutsatt att fullmäktige ställer sig bakom förslaget nu i maj kan frågan slutgiltigt avgöras tidigast i 2003 års fullmäktige.

Sara Hedbäck

Medlemskap i PTK hjälp för läkare på stora företag

Läkarförbundet ansöker om medlemskap i Privattjänstemannakartellen (PTK). En viktig anledning är den ökande andelen läkare som är verksamma inom den privata sektorn där somliga inte omfattas av de kollektivavtal som Läkarförbundet tecknar.

Ett medlemskap i PTK skulle ge Läkarförbundet inflytande i avtalen. Framför allt gäller det inom läkemedelsindustrin och inom den inbyggda företagshälsovård som finns på stora företag. Ett medlemskap i PTK skulle bl a ge de berörda läkarna tillträde till de lokala fackklubbarna på företagen. Ett medlemskap i PTK skulle också ge Läkarförbundet inflytande i pensions- och trygghetsavtalen i den privata sektorn.

PTK har idag 28 medlemsförbund, varav 18 är Saco-förbund. **(LT)**